

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Ústav romanistiky

Bakalářská práce

Schengenské acquis a Česká republika

Autor práce: Petr Shýbal
Studijní program: B73010 Filologie
Studijní obor: Cizí jazyk pro evropský a mezinárodní obchod-španělský jazyk
Ročník: III.
Rok odevzdání: 2008
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Ivo Petruš

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 21. 4. 2008

-----
vlastnoruční podpis autora

Poděkování:

Děkuji všem, kteří mi během psaní bakalářské práce poskytovali podnětné připomínky a přispěli tak k celkové úrovni práce; zvláště pak vedoucímu práce Mgr. et Mgr. Ivovi Petřů za odborné vedení a cenné rady, které vedly k vypracování práce.

Anotace

Předmětem této práce je popsat základní principy Schengenské spolupráce. Začátek je zaměřen na historický vývoj společného území, kde nejsou prováděny kontroly na vnitřních hranicích. Tato část také obsahuje výčet zemí, které plně participují na této spolupráci. Poté se práce věnuje kompenzačním opatřením, které byly zavedeny v mnoha oblastech včetně policejní a justiční spolupráce, vízovým záležitostem a ochraně osobních dat. Ve třetí části se popisují změny ve vztahu k České republice. To znamená její vývoj a současnou situaci. Celá práce pojednává hlavně o bezpečnostních opatřeních, která by měla nahradit hraniční kontroly.

The Annotation

The aim of this thesis is to describe the general principle of Schengen cooperation. The beginning is focused on the history of creation a common territory with the absence of border checks at the internal borders. This part contains also the enumeration of countries, which fully participate in this cooperation. The further section of this thesis is dedicated to compensation steps, which were established in many areas, including police and judicial cooperation, visa matters and personal data protection. The third part describes changes in relation to Czech republic. It means the evolution and present situation. Whole thesis deals mainly with security measures that should substitute border checks.

Obsah bakalářské práce

1. Úvod	7
2. Historie Schengenské spolupráce	10
2.1 Saabrückenská dohoda	10
2.2 Schengenská dohoda	10
2.3 Schengenská prováděcí úmluva	11
2.4 Amsterodamská smlouva	13
2.5 Poslední rozšiřování Schegenu	13
2.6 Státy nepatřící do Schengenského prostoru	14
2.7 Přidružené státy	15
3. Oblasti Schengenské spolupráce	17
3.1 Vnitřní hranice	17
3.1.1 Schengen pro domácí zvířata neplatí	17
3.1.2 Omezení při překračování vnitřních hranic	18
3.4 Policejní spolupráce – přeshraniční sledování	19
3.4.1 Zesílená spolupráce	20
3.4.2 Dočasné zavedení hraničních kontrol	21
3.5 Vnější hranice	22
3.5.1 Odbavení na hranicích	22
3.6 Vízová spolupráce	24
3.6.1 Jednotné schengenské vízum	24
3.6.2 Kancelář VISION	26
4. Schengenský informační systém	27
4.1 Co SIS obsahuje?	27
4.2 Vývoj SIS	28
4.3 Ochrana osobních údajů	29
5. Česká republika a Schengenský prostor	30
5.1 Příprava na převzetí acquis	30
5.2 Hodnocení připravenosti	31
5.3 Schengenský prostor na českých letištích	32
5.4 Změny na mezinárodních železničních linkách	33
5.5 Úpravy českých hranic	33

5.5.1 Reorganizace pohraniční policie	34
5.6 Finanční náklady na vstup Česka do Schengenu	34
5.7 Informační kampaň	35
5.8 Obavy ze zvýšení kriminality v příhraničních oblastech	36
5.9 Průzkumy veřejného mínění v České republice	38
6. Rozšiřování Schengenského prostoru v blízké budoucnosti	40
6.1 Nové přidružené státy	40
7. Závěr	41
Resumé	43
Zdroje	46

1. ÚVOD

Česká republika se 21. prosince stala plnoprávným členem Schengenského prostoru. Co to ovšem pro nás znamená? To je otázka, na kterou bych se v následujících řádcích pokusil odpovědět. Jednou větou by se dalo říci, že se zrušily hraniční kontroly se státy, které rovněž podepsaly dohodu o Schengenské spolupráci. Samozřejmě, že zrušení pasových kontrol je určitě pro českého občana tou nejviditelnější změnou. Nicméně k tomuto výsledku vedla dlouhá cesta a projíždění vnitřních hranic bez povinnosti předkládat platný cestovní pas muselo být nahrazeno rozsáhlou spoluprací s okolními státy nejenom na policejním a justičním poli.

Během uplynulého roku jste se určitě setkali s termínem Schengen již několikrát, jelikož různé komentáře, rozborů a diskuse s politiky na toto téma byly nejednou hlavní náplní v rozhlasových, televizních či tiskových médiích. Podle mého názoru je to totiž asi největší politická událost právě uplynulého roku 2007. Podepsáním úmluvy jsme se totiž přidali k ostatním státům, které se zavázaly postupně odstraňovat další překážky volného pohybu osob a společně postupovat při řešení problémů tímto vzniklých, což je určitě další krok kupředu v oblasti sbližování jednotlivých evropských národů.

Tři dny před Štědrým dnem jsme ovšem do Schengenu nevstoupili sami. Tohoto dne se přidružilo k dohodě dalších osm evropských států k již patnácti stávajícím. Celkový počet je tedy 24, ale předpokládá se, že další státy, které usilují o vstup do Schengenu, přistoupí v následujících letech. S trochou nadsázky se tedy dá říci, že „bez zastavení“ může občan kteréhokoliv ze členských států projet od portugalského pobřeží až do Estonska.

Městečko Schengen, které propůjčilo svoje jméno tomuto mezinárodnímu projektu, byste hledali na mapě jen velmi těžko. Jde o velmi malé městečko v Lucembursku, blízko hranic s Německem a Francií. Toto místo bylo vybráno symbolicky, aby připomínalo, za jakým účelem se zde onoho roku čelní představitelé signatářských zemí sešli.

Již zmiňovaná velikost a důležitost tohoto projektu byly samozřejmě jedním z hlavních důvodů, proč jsem si vybral právě toto téma. Jak jsem již řekl, tak ono

odbourávání hranic je nejenom technická či fyzická záležitost, ale také je to do jisté míry prolomení hranice mezi Východem a Západem v Evropě, která byla vytvořena v poválečných letech. Pro Českou republiku bylo navíc jakoby symbolicky završeno ono stříhání ostnatých drátů a plotů, které obléhaly hranice do roku 1989. Samozřejmě, že 21. prosinec 2007 nemůžeme úplně srovnávat s dobou před osmnácti lety. Tehdy ostnaté dráty hlavně bránily občanům od útěku ze státu. Nicméně proces odbourávání překážek na hranicích byl právě v prosinci minulého roku dovršen, i když samozřejmě, stále existují místa, kde je pohyb občanů omezen. Jde především o oblasti národních parků, kam je vstup zakázán.

Dopad Schengenského prostoru občan nepocítí pouze na přechodu na pozemních komunikacích, ale také na letištích, kde jsou pro lety do členských zemí upraveny terminály tak, aby odbavení probíhalo rychleji. Nicméně tato změna neproběhla v prosinci, ale až 30. března 2008.

Jak jsem již zmínil, tak tato událost se jistě zapíše do dějin našeho státu stejným písmem stejně jako například vstup do Evropské Unie, což je samozřejmě jeden z důvodů proč jsem si právě toto téma vybral. Je však jisté, že mezinárodní projekt jako je tento se nemůže obejít bez nejrůznějších chyb, které se hlavně v prvopočátcích mohou projevit. Je třeba také připomenout nejrůznější obavy, které jsou spojeny s tímto projektem. Strach z nárůstu kriminality byl znát hlavně v příhraničních oblastech jak na české straně, tak u našich sousedů. Tato obava byla patrná hlavně u našich západních a jižních sousedů, kteří se domnívali, že různé kriminální živly budou využívat volného průjezdu přes hranice. V této práci bych se proto chtěl mimo jiné věnovat i tomuto tématu, protože bude určitě zajímavé srovnání s postupem času, zda se tyto obavy naplnily a byly ze strany našich sousedů oprávněné. S tímto samozřejmě souvisí i různá bezpečnostní opatření, která byla učiněna ze strany České republiky, aby se podobným prohřeškům zabránilo.

Tím, že se prakticky „smazaly“ hranice mezi členskými státy, tak se na druhé straně musely vytvořit určité hranice vůči třetím zemím. Ty naopak byly značně zesílené a zpřísněné. Důvod je jednoduchý. Pokud se totiž přes vnější hranice dostane například zásilka drog, pak se může po zbytku Schengenu „pohybovat“ prakticky bez omezení. Samozřejmě jsou zde i jiné záchytné body, které státy mohou použít a používají pro potírání takovýchto forem kriminality, ale zrušením hraničních kontrol může být tato práce do jisté míry určitě ztížena. Proto bych se chtěl věnovat také tomu, jak se státy vypořádaly a hlavně nahradily absenci hraničních kontrol.

Myslím si také, že toto je jeden z klíčových bodů, který úzce souvisí s rozšiřováním Schengenského prostoru.

Dalším neméně důležitým důvodem proč jsem si zvolil toto téma je právě ten fakt, že většina lidí má náš vstup do Schengenu spojen pouze s tím, že jsou zrušeny pasové kontroly na hranicích. To je jistě pravda, ale změna tohoto rázu s sebou nese i povinnosti, které se musí dodržovat.

Jak také vyplývá z mnoha průzkumů, tak naše členství schvaluje drtivá většina občanů, ale na druhou stranu je třeba zmínit, že stejně drtivá většina občanů o tomto projektu zná pouze základní a povrchní informace. To je také hlavní náplní této práce; vysvětlit základní principy, na kterých je tento systém postaven, přičemž se budu snažit zaměřit na ty aspekty spolupráce, které nahradí zrušení kontrol na hraničních přechodech. To znamená, zda došlo k dostatečnému zabezpečení bezpečnosti občanů členských států. Dle zadání bakalářské práce budu samozřejmě posuzovat tyto skutečnosti vůči České republice.

2. Historie Schengenské spolupráce

2.1. Saarbrückenská dohoda

Myšlenka o vytvoření prostoru v Evropě s volným pohybem osob, zboží a služeb je stará již několik desítek let. Avšak její realizace měla před sebou mnoho překážek, a proto první pokus můžeme datovat do druhé poloviny osmdesátých let. Na jejím počátku byl vzrůstající tlak ze strany řidičů dálkové dopravy, kteří si stěžovali na několikahodinové fronty na hraničních přechodech, které znemožňovaly dodání potřebného materiálu či zboží řádně a včas. Vlivem těchto událostí Spolková republika Německo a Francie mezi sebou 13. června 1984 uzavřely tzv. Saarbrückenskou dohodu¹. Dalo by se tedy říci, že tato smlouva je přinejmenším takovým prvním modelem budoucí Schengenské spolupráce. V této dohodě se totiž obě signatářské země zavázaly, že budou postupně rušit kontroly na společných hranicích. Na německo-francouzských hranicích tedy došlo nejenom k naplnění parametrů volného pohybu zboží, ale i osob.

2.2 Schengenská dohoda

Nicméně podobné problémy se neobjevovaly pouze na hraničních přechodech těchto dvou zemí, a proto po několika měsících začalo jednání i se zeměmi Beneluxu, které také chtěly přistoupit k obdobným úpravám. Jednání vyústilo v následné podepsání smlouvy 14. června 1985² v lucemburské obci ležící blízko francouzských a německých hranic, která se jmenuje Schengen. Tato obec nebyla vybrána kvůli své velikosti, ale z čistě symbolických důvodů. Marně byste zde totiž v osmdesátých letech hledali restauraci či hotel. Smlouva byla slavnostně podepsána na řece Mosele, kde je nyní na památku umístěn sloup nesoucí toto sdělení:

„Na palubě zde kotvící lodi Princezna Marie - Astrid dne 14. června 1985 a 19. června 1990 podepsali zástupci Beneluxu, Německa a Francie dohodu o postupném odbourávání kontrol na společných hranicích.“³

(Homola, B., Schengen-slavná ves na pomezí)

---

¹ e-learningový vzdělávací kurz, Historie přijetí Schengenských dohod -I., <http://comenius3.rentel.cz/kurzy/spcr/000/kurz.nsf>

² Dohoda o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, tzv. Schengenská dohoda

³ Homola, B., Novinky.cz, Schengen-slavná ves na pomezí, 22.5.2007

Tato smlouva se ve svém znění z roku 1985 více méně nelišila od Saarbrückenské dohody. Principy zůstaly zachovány, ale je nutné dodat, že šlo spíše o prozatímní pakt mezi zeměmi. O tom svědčí i fakt, že samotná úmluva měla pouze 33 článků⁴ a k její ratifikaci nebylo potřeba parlamentního odhlasování. Nicméně právě zde je položen základ budoucímu odbourávání překážek volnému pohybu zboží a osob ve zbytku Evropy. Tato smlouva má tedy hlavně výrazný politický význam, jelikož jde vlastně o první prototyp fungování „Evropy bez hranic“.

2.3 Schengenská prováděcí úmluva

Mnohem přesnější a detailnější se stala až dohoda podepsaná zúčastněnými stranami v roce 1990, známá jako Schengenská prováděcí úmluva, která již obsahovala 142 článků⁵. Stala se tak de facto realizací plánu, jehož obrysy byly nastíněny v pět let staré dohodě. Občas jsou obě smlouvy označovány zkráceně jako Schengen I a Schengen II. Byla zde vyjmenována kritéria, která jasně vymezila pojmy vnitřní a vnější hranice, nebo společná vízová politika. Dále zde byla zakotvena spolupráce v oblastech justice a policejní spolupráce, která byla doplněna o nastavení Schengenského informačního systému, známého jako SIS I. Tento systém má sloužit jako mezinárodní databáze s informacemi o pohřešovaných a hledaných osobách, či o zcizených věcech. Nicméně hlavní a zásadní myšlenka je ukryta hned v úvodu této dohody.

Úmluva

K PROVEDENÍ SCHENGENSKÉ DOHODY

ze dne 14.června 1985

uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném rušení kontrol na společných hranicích

BELGICKÉ KRÁLOVSTVÍ, SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO, FRANCOUZSKÁ REPUBLIKA, LUCEMBURSKÉ VELKOVÉVODSTVÍ a NIZOZEMSKÉ KRÁLOVSTVÍ (dále „smluvní strany“),

---

⁴ Dohoda o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, tzv. Schengenská dohoda

⁵ Úmluva k provedení Schengenské dohody, tzv. Schengenská prováděcí úmluva

VYCHÁZEJÍCE z Schengenské dohody o postupném rušení kontrol na jejich společných hranicích ze dne 14.června 1985,

ROZHODNUTY realizovat záměr vyjádřený v Schengenské dohodě, tzn. zrušit kontroly osob na společných hranicích a usnadnit přepravu a pohyb zboží,

VZHLEDEM K TOMU, že Smlouva o založení Evropských společenství, doplněná Aktem o jednotné Evropě, předpokládá, že vnitřní trh je tvořen územím bez vnitřních hranic,

VZHLEDEM K TOMU, že cíl, o který smluvní strany usilují, je plně v souladu s tímto záměrem, aniž by to byl o na újmu opatřením k provádění ustanovení Smlouvy,

VZHLEDEM K TOMU, že realizace tohoto záměru si vyžádá řadu nezbytných opatření a těsnou spolupráci smluvních stran,

SE DOHODLY NA TĚCHTO USTANOVENÍCH:⁶

(Úmluva k provedení Schengenské dohody)

Samozřejmě celá smlouva dále pokračuje a obsahuje dalších osm hlav, ve kterých jsou popsány všechny stránky spolupráce. Jak jsem však již řekl, tak podle mého názoru nejdůležitější část z hlediska výhledu do budoucnosti je právě v tomto úryvku. Vybízí totiž k těsné spolupráci všech smluvních stran, což je základní kámen úspěšnosti celého projektu a hlavně jeho dalšího rozvoje. Jedině spolupráce na několika frontách je klíč k vyřešení problému bezpečnosti občanů po odbourání hraničních kontrol. Prováděcí úmluva ovšem vstoupila v platnost až o dalších pět let později a to 26. března 1995.

Mezitím se však k této spolupráci smluvně zavázaly i další státy. Jmenovitě:

- Itálie (1990)
- Španělsko a Portugalsko (1991)
- Řecko (1993)

---

⁶ Úmluva k provedení Schengenské dohody, www.mvcr.cz, předpisy

- Rakousko (1995)
- Dánsko, Finsko a Švédsko (1996)⁷

2.4 AMSTERODAMSKÁ SMLOUVA

Poté přišel další velmi důležitý okamžik v naplňování myšlenky „*Jednodná Evropa*“. 1. května 1999 totiž vstoupila v platnost Amsterodamská smlouva, jejíž součástí se taktéž stalo i Schengenské *acquis*, což mělo za následek několik důležitých změn. Tou největší je její začlenění do práva Evropské Unie. Schengenské dokumenty týkající se vízové a přistěhovalecké politiky byly vloženy do prvního - komunitárního pilíře. Justiční a policejní záležitosti se dostaly do pilíře třetího⁸. V rámci EU se tak začala naplňovat základní idea o Evropě s volným pohybem osob. Každý nový člen od roku 1999 musel zároveň se vstupem do EU přijmout i Schengenské *acquis*. To ovšem neznamená, že se okamžitě stal plnoprávným členem Schengenského prostoru. Státy sice přijaly normy, ale o jejich vstupu může rozhodnout pouze Rada EU. Nejprve totiž musí splnit dvě základní podmínky. Tou první je zabudování Schengenského informačního systému a za druhé je nutné úspěšně projít závěrečným hodnocením, které má určit zda je stát připraven plnit veškerá bezpečnostní opatření, týkající se mj. ochrany vnějších hranic.

2.5 Poslední rozšiřování Schengenu

V ten samý rok zažádaly o začlenění do programu také Norsko a Island, a tak se počet zemí rozrostl na patnáct. To ovšem nebylo konečné číslo. V roce 2004 se plnoprávními členy Evropské Unie stalo dalších deset států včetně České republiky. Státy začaly okamžitě také s přípravami na přistoupení do Schengenského prostoru. Jakmile hodnotící komise, složená ze zástupců všech schengenských států, vydala kladné rozhodnutí o připravenosti nových členů, stanovila datum posledních kontrol na společných hraničních přechodech. Tímto datem se stal 20. prosinec loňského roku. O půlnoci tohoto dne se tedy počet rozrostl ze 15 na 24 členských zemí.

⁷ Informační leták „*Historie Schengenu*“, http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak_historie.pdf

⁸ Euroskop, ČR v Schengenu, <http://www.euroskop.cz/57775/clanek/casto-kladene-dotazy/#amsterodam>

K starým zemím se tedy přidala Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.⁹

2.6 Státy EU nepatřící do Schengenského prostoru

V roce 2004 přistoupil do Evropské Unie ještě Kypr. Ten se však do Schengenského prostoru ještě nezapojil, jelikož čeká na zprovoznění SIS II, který není ještě úplně dokončen. Pro ostatní je nyní k dispozici SISone4all, což je portugalský projekt, který byl navržen jako přechodná verze pro nové členské státy, aby nedošlo k dalším průtahům ohledně jejich přistoupení.

Avšak Kypr není jediný stát EU, který není zapojen do Schengenské spolupráce. Dalšími jsou například Velká Británie a Severní Irsko, kteří si vynutily výjimku. Občané Velké Británie totiž nemusejí prakticky vlastnit žádný osobní doklad, kterým by se mohli prokazovat, pokud samozřejmě nemají řidičský průkaz nebo nevycestovali již dříve do zahraničí. Bylo by tedy obtížné prokazovat jejich původ v zahraničí. Severní Irsko mělo před sebou volbu, zda si vyžádá stejnou výjimku či se stane stejně jako ostatní plnoprávným členem Schengenu. Nakonec samozřejmě zachovalo stejný postoj jako jeho ostrovní soused. Zde sehrála důležitou roli jak geografická blízkost obou zemí, tak i fakt, že obě země měly mezi sebou již uzavřené

⁹ Euroskop, Rozšíření Schengenu, <http://www.euroskop.cz/57771/clanek/rozsireni-schengenu/>

podobné dohody. Nicméně obě země se určitým způsobem podílejí na některých bodech, které se týkají tohoto acquis. Mohou totiž zažádat o možnost spolupráce v některých oblastech, pokud jim to Rada EU povolí. V současné době se zapojily hlavně do Schengenského informačního systému a Velká Británie ještě navíc do policejní a soudní spolupráce. Jejich pozice byla začleněna i do *Protokolu o převzetí Schengenského systému do rámce Evropské Unie*.

Irsko a Spojené království Velké Británie a Severního Irska, které nejsou vázány Schengenským systémem, mohou kdykoliv požádat, aby jednotlivá nebo veškerá ustanovení tohoto systému byla vůči nim použitelná.

Rada o takové žádosti rozhoduje jednomyslným rozhodnutím členů Rady uvedených v článku 1 a zástupce vlády dotyčného státu.¹⁰

(Tichý, L. a kol.)

Tento fakt, že určité země Evropské Unie nepatří do Schengenského prostoru, je typickou ukázkou diferencované integrace.¹¹ To znamená, že ty články Schengenského acquis, které byly podpisem Amsterodamské smlouvy zařazeny do komunitárního práva, nejsou automaticky závazné pro všechny státy EU, ale jen pro ty, které patří do Schengenského prostoru. Zároveň jde i o posílenou spolupráci, jelikož každý stát EU může o tuto participaci zažádat a využívat tak alespoň některých výhod.

2.7 Přidružené státy

Existují ovšem i úplně opačné výjimky, které se týkají tohoto projektu. Norsko ani Island totiž nejsou v Evropské Unii, ale do Schengenu však již zapojeni jsou. Proto je označujeme jako přidružené státy¹², jelikož v plné míře kooperují ve všech disciplínách, které jsou svázány s touto institucí. Na rozhodnutí o tomto kroku měla vliv hlavně skutečnost, že Norsko, Island, Dánsko, Švédsko a Finsko již od padesátých let tvoří Severskou pasovou unii a navíc poslední tři jmenované státy jsou v EU. Proto by určité normy mohly mezi těmito státy v praxi kolidovat. Bylo tedy jednodušší povolit Norsku a Islandu účastnit se na Schengenských dohodách. Dle

---

¹⁰ Tichý, L. a kol.: Dokumenty ke studiu evropského práva, Linde, Praha 2002, Protokol o převzetí Schengenského systému do rámce EU, článek 4

¹¹ e-learningový kurz, <http://comenius3.rentel.cz/kurzy/spcr/000/kurz.nsf>

¹² e-learningový kurz, <http://comenius3.rentel.cz/kurzy/spcr/000/kurz.nsf>

mého názoru šlo určitě o dobrý krok, protože čím více států se bude podílet na společných otázkách týkajících se bezpečnosti svých občanů, tím propracovanějším a přesnějším se tento plán stane.

Jistým způsobem zvláštní pozici má v tomto systému i další severský stát - Dánsko. To si totiž vymínilo tu výjimku, že může samo rozhodnout, zda bude či nebude realizovat kroky, které se ve spolupráci vyskytují. Je tedy dalším důkazem výrazné flexibility, která je dle mého názoru velmi důležitým prvkem, protože zaručuje spolupráci ve větším měřítku a následně tedy i zdokonalení celého systému.

3. Oblasti Schengenské spolupráce

3.1 Vnitřní hranice

Všechny tyto státy tedy tvoří jakousi unii, která se vyznačuje primárně zrušením vzájemných hraničních přechodů. Je však důležité uvědomit si i další aspekty, které se tímto buď změnily, nebo zůstaly zachovány. Kontroly osob a zboží sice mezi těmito zeměmi zmizely, nicméně státní hranice zůstaly zachovány, což je velmi důležité si zapamatovat. Občané unie, ale i občané třetích zemí mohou prakticky překračovat na jakémkoliv místě a nemusí používat hraničních přechodů. Každá osoba takto jednající je však povinna mít u sebe platný průkaz totožnosti tzn. občanský průkaz nebo pas. Pohyb na hraničních přechodech se tedy stane stejnou záležitostí, jako je pohyb uvnitř kteréhokoliv státu. Překážky podél vnitřních hranic jsou v současné době odstraněny a příjezd do sousedního státu bude označovat pouze nápis na cedulích na pozemních komunikacích. Závory či celní buňky byly na některých přechodech odstraněny úplně, ale někde se s nimi ještě můžete setkat. To ale neznamená jakékoliv omezení rychlosti v těchto úsecích. Rychlostní omezení se zde mohou vyskytovat pouze za předpokladu, že budou sloužit pro zvýšení bezpečnosti na pozemních komunikacích.

3.1.1 Schengen pro domácí zvířata neplatí

Ještě jednou ovšem musím zopakovat, že státní hranice zůstaly zachovány. Schengenský prostor neplatí totiž pro domácí mazlíčky. Psi, kočky anebo fretky musí při překročení hranic být očkované a tuto skutečnost mít řádně zapsanou v planém pase pro malá zvířata. Ten jim může vydat kterýkoliv schválený soukromý veterinární lékař. Dále malá zvířata musejí být také viditelně tetována nebo mít zaveden mikročip¹³, který umožní určit původ psa a dohledat majitele. Tato pravidla zůstala i po vstupu do unie nezměněna, ale pokud se rozhodnete cestovat s domácím mazlíčkem, pak je určitě lepší se informovat o konkrétních pravidlech, která vyžadují jednotlivé státy. Někde totiž nestačí pouze potvrzení o očkování proti vzteklině, ale je třeba i očkování proti specifickým parazitům. O těchto ustanoveních se dozvíte od svého veterináře nebo na internetových stránkách Státní veterinární správy. Majitelé by na to neměli zapomínat, jelikož by se snadno mohli v zahraničí dostat do potíží.

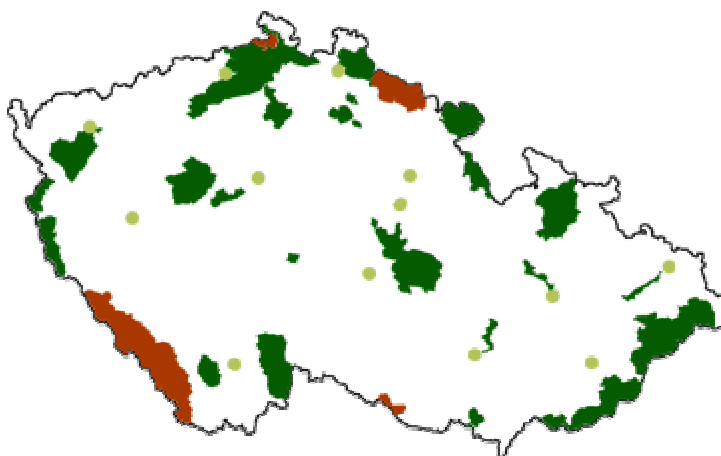
¹³ Státní veterinární správa, I pes musí mít pas, Schengen „neschengen“, <http://www.svs-cr.cz/index.php?art=2723>

Zvláště pak ti, kteří bydlí v příhraničních městech jako jsou například České Velenice. Při procházce města s pejskem by se mohli velmi snadno dostat do rakouské části města – Gmündu, ale i zde platí výše uvedená pravidla.

3.1.2 Omezení při překračování vnitřních hranic

Libovolné překračování státních hranic však nemůžeme brát úplně doslova. Nadále existují oblasti, kam je vstup zakázán. Jedná se samozřejmě o soukromé pozemky, ale především o lokality národních parků, chráněných krajinných oblastí či národních přírodních rezervací. V těchto oblastech je zcela zakázán vjezd motorových vozidel kromě vozů lesní správy. Řidiči se tady musí řídit dopravním značením na pozemních komunikacích. Fauna i flora v těchto lokalitách je totiž velmi citlivá na jakékoliv změny v okolním ekosystému. Zvýšeným pohybem automobilů by mohlo dojít k nenávratnému poničení těchto přírodních krás. Pokyny v národních parcích musí dodržovat i turisté. Jejich pohyb mimo vyznačená území by mohl výrazně narušit migrační trasy živočišných druhů nebo poničit rostliny, které jsou citlivé na okolní ruch. Zde se návštěvníci musejí řídit podle *zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny* a ani po vstupu do Schengenského prostoru není průchod těmito oblastmi povolen. Přejítí hranic je možný pouze na vyznačených stezkách, přičemž na dodržování dohlížejí zaměstnanci lesní správy obou zemí. I když Česká republika má čtyři národní parky, tak tato oblast není až tak velká. Prostor, kde je vstup zakázán, tvoří pouze 5% z celé délky hranic¹⁴.

15

¹⁴ Ministerstvo životního prostředí, Schengen, <http://www.env.cz/AIS/web.nsf/pages/schengen>

¹⁵ www.ochranaprirody.cz

Nadále také platí ustanovení o maximálním možném počtu alkoholických nebo tabákových výrobků, které můžete převést jak přes vnitřní, tak vnější hranice na osobu. Konkrétní maximální čísla na osobu jsou tato:

- Alkoholické nápoje
  - 10 l destilátů
  - 20 l alkoholizovaného vína (např. portské nebo sherry)
  - 90 l vína (z toho max. 60 l šumivého vína)
  - 110 l piva
- Tabákové výrobky
  - 800 cigaret
  - 400 doutníčků
  - 200 doutníků
  - 1 kg tabáku¹⁶

3.4 Policejní spolupráce – přeshraniční sledování

Největší strach ze strany civilního obyvatelstva byl znát hlavně v příhraničních oblastech z nárůstu kriminality. Možná pod vlivem některých filmů ze zámoří, kde stíhaný zločinec jednoduše prorazí závoru na hranici Spojených států Amerických s Mexikem a pak jeho pronásledování končí. Lidé očekávali obdobné využívání volných vnitřních hranic ze strany kriminálních živlů i zde v Evropě. Samozřejmě, že jde trošku o nadsázku, ale princip je stejný. Je třeba však podotknout, že tyto případy se stát nemohou. Zaprvé policejní či celní orgány mohou provádět namátkové kontroly v případě podezření nebo v důsledku událostí, které se přihodily. Za druhé Schengenské acquis umožňuje přeshraniční pronásledování:

Podle článku 40 Schengenské prováděcí úmluvy(Úmluva) policisté, resp. i celní orgány, četnictvo a další určené orgány obdobného charakteru (Policisté) států Schengenské dohody, kteří v rámci vyšetřování ve své zemi sledují osobu, která je podezřelá z účasti na extradičním trestném činu, jsou oprávněni pokračovat ve sledování na území druhé smluvní strany. Podmínkou je, že tato strana povolila přeshraniční sledování na základě předem podané žádosti o právní pomoc. Na žádost jsou sledováním pověřeni policisté druhé smluvní strany. Kontaktní orgány

---

¹⁶ Euroskop, Pravidla vnitřního trhu, <http://www.euroskop.cz/57773/120980/clanek/prakticke-informace/co-se-vstupem-do-schengenu-nezmenilo/#8>

určuje oficiálně každá smluvní strana. Pokud není možné z důvodu zvláštní naléhavosti předem požádat druhou stranu o povolení, jsou policisté oprávněni pokračovat ve sledování osoby, která je podezřelá ze spáchání v úmluvě vyjmenovaných trestných činů, a to za blíže stanovených podmínek.¹⁷

(Policejní akademie České republiky v Praze)

Osoby, které však provádějí přeshraniční sledování musejí být viditelně označeny jako příslušníci policejního sboru. To se týká samozřejmě i policejních aut, která by se do pronásledování zapojila. I zde se však také musí dodržovat určitá ustanovení ujednaná mezi oběma stranami. Ta se týkají hlavně použití zbraně, které je možné jen v případě nutné obrany. Dále policista cizí státní příslušnosti nesmí vstoupit a provést zatčení hledané osoby na soukromém pozemku. Smí tak učinit pouze na veřejných místech. Další podmínkou je samozřejmě okamžité uvědomění příslušných policejních orgánů cizího státu a další spolupráce v policejním zákroku. Výše uvedené obavy tedy nejsou relevantní, jelikož tyto právní předpisy by měly zaručit dostatečnou a v některých případech i lepší nahrazení hraničních kontrol. Vše ovšem záleží na tom, jak tento systém bude fungovat v praxi. To ale ukáží až konkrétní případy a jejich řešení.

3.4.1 Zesílená spolupráce

Policejní spolupráce tím ovšem nekončí. Skládá se i z jiných aktivit, ke kterým přispělo naše přistoupení do unie. Došlo ke sladění vzájemným komunikačních cest, ale dochází také k oboustrannému vysílání styčných důstojníků¹⁸. K předání požadovaných informací nemusí docházet přes justici a nemusí být k tomu použita ani jiná opatření, která by přiměla druhou stranu ke kladnému vyřízení žádosti. Tato skutečnost umožní rychlejší výměnu informací díky přímému styku s příslušníky policejních orgánů druhé strany. Tito důstojníci by měli napomáhat v oblasti právní ve věcech trestních nebo přímo příslušným zaměstnancům při ochraně vnějších hranic. Nejsou však oprávněni k samostatnému provádění policejních opatření. Avšak jakákoliv písemná informace může být přímo použita u soudního přelíčení jako důkazní materiál se souhlasem orgánu k tomu oprávněnému z dožadované strany.

---

¹⁷ Policejní akademie České republiky v Praze, http://www.polac.cz/eu/zakl_term/cast_5.html#25

¹⁸ e-learningový kurz, Vzájemné vysílání styčných důstojníků, <http://comenius3.rentel.cz/kurzy/spcr/000/kurz.nsf>

Novinou se stanou i tzv. smíšené hlídky, které budou operovat v městech, která leží na hranicích se sousedním státem. To znamená, že v těchto příhraničních obcích můžete potkat dvojici strážníků, přičemž jeden z nich bude nosit uniformu české policie a ten druhý uniformu například rakouských složek policie. Určitě je to jedeno z dalších opatření, která považuji za správný krok, jelikož přispěje hlavně k odbourání jazykové bariéry v kontaktu s občany některé ze stran.

3.4.2 Dočasné zavedení hraničních kontrol

Další důležitou pravomocí je i dočasné znovuzavedení kontrol na hraničních přechodech. Schengenský stát může k tomuto kroku přistoupit pokud k tomu bude mít důvodné obavy, jak ostatně informuje portál euroskop:

Bude-li to vyžadovat ochrana veřejného pořádku nebo bezpečnost státu, bude moci vláda České republiky ve zcela výjimečných případech po vstupu do Schengenu nařízením vlády stanovit, že po omezenou dobu budou na vnitřních hranicích prováděna opatření k ochraně hranic, a to v rozsahu a způsobem odpovídajícím dané situaci. Při překračování hranic během této doby budou muset osoby respektovat pravidla a omezení stanovené státem, který dočasnou ochranu hranic zavedl. Tato opatření se mohou přiblížit režimu na vnějších schengenských hranicích.¹⁹

Ochranu svých hranic může obnovit po dobu pouze 30 dní nebo po dobu přetrvávající hrozby. Každé další prodloužení kontrol na vnitřních hranicích se musí konzultovat s příslušnými orgány Evropské Unie. K těmto přechodným opatřením již v minulosti došlo. Použila ho například Belgie a Nizozemsko v roce 2000 kvůli konání Evropského šampionátu v kopané. Další případ je náš soused Německo, které před dvěma lety také pořádalo Mistrovství světa v kopané.

---

¹⁹ Euroskop, <http://www.euroskop.cz/57773/120986/clanek/prakticke-informace/zmeny-na-statnich-hranicich/#moznostdocasneho>

3.5 Vnější hranice

Odstraněním hraničních kontrol se ale na druhé straně také musela najít jakási náhrada. Jako jedno z kompenzačních opatření bylo posílení vnějších hranic států unie. Ty země, které sousedí s tzv. třetími státy, musejí své hranice připravit na odlišný způsob kontroly osob a zboží. Kontroly na těchto hranicích jsou výrazně zpřísněny, protože mohou působit jako poslední instance, jak zabránit vniknutí a samovolnému pohybu například nežádoucích osob. Mohlo by se zdát, že státy ležící na okraji Schengenu by mohly být v nevýhodě, protože určitě budou muset vynaložit nemalé finanční částky na ohlídání vnějších hranic. Jak již však bylo řečeno, tak i země, které sousedí pouze se členskými státy, mají určitě osobní zájem na tom, aby byla vnější hranice co nejlépe chráněna. Proto se podílejí na financování zabezpečení ochrany hranic.

Dohled nad ochranou vnějších hranic bude pod hlavičkou agentury Frontex²⁰, což je Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU. Kancelář Frontexu bychom našli ve Varšavě a jejím úkolem je koordinace ochrany vnějších hranic, technická podpora státům, vypracování společných standardů, vyhodnocování a přecházení rizik, která jsou tímto úkolem spojená.

Česká republika je geograficky položena v současné době uvnitř Schengenského prostoru, i tak ovšem na jejím území můžeme najít vnější hranice. Překračování vnějších hranic se děje totiž i na letištích u letů z nebo do Schengenu. Z tohoto důvodu dochází u těchto letů k dvojímu přístupu k pasažérům, kteří cestují mimo Schengen a u cestujících letících mezi členskými zeměmi.

3.5.1 Odbavení na hranicích

Podobný dvojí metr je uplatňován i na hraničních přechodech. Pokud totiž jako občan České republiky pojedete na Ukrajinu přes Polsko, tak u mě bude prováděna tzv. minimální kontrola. Ta se skládá z předložení platného cestovního dokladu, který zaměstnanci celní správy ukáže zemi původu. Popřípadě proběhne ověření platnosti dokladu a nahlédnutí do centrální databáze, zda nejsem hledaná či pohřešovaná osoba.

---

²⁰ Oficiální portál EU, http://europa.eu/agencies/community_agencies/frontex/index_cs.htm

Jsem-li ovšem občanem Ukrajiny a cestuji do České republiky, pak budu podroben tzv. důkladné kontrole. Pro vstup občanů třetích zemí totiž platí následující podmínky:

- 1. mají platný cestovní doklad nebo doklady, které je opravňují k překročení hranice;*
- 2. mají platné vízum, pokud je požadováno na základě nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, případně jsou držiteli platného povolení k pobytu;*
- 3. zdůvodní účel a podmínky předpokládaného pobytu a mají zajištěny dostatečné prostředky pro obživu jak na dobu předpokládaného pobytu, tak na návrat do země původu nebo na průjezd do třetí země, ve které je zaručeno jejich přijetí, nebo jsou schopni si tyto prostředky legálním způsobem opatřit;*
- 4. nejsou osobami vedenými ve Schengenském informačním systému (SIS), jimž má být odepřen vstup;*
- 5. nejsou považováni za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy kteréhokoliv z členských států, zejména nejsou osobami, jimž má být podle vnitrostátních databází členských států odepřen vstup ze stejných důvodů²¹*

(e-learningový kurz, vnější hranice)

V předcházejícím odstavci byly zmíněny dostatečné prostředky na obživu, což jsou ve zkratce prostředky, které jsou potřeba na osobu při pobytu v zahraničí. Dostatečné množství se stanovuje průměrnými cenami potravin a náklady na ubytování v dané zemi. To celé se samozřejmě násobí počtem dnů, které hodlá dotyčná osoba strávit v zahraničí. To je ostatně také jeden z důkazů, jak důkladné kontroly jsou v současné době na vnějších hranicích aplikovány. Hraniční kontroly však nekončí prohlídkou osob. Prohlídkou projdou i motorová vozidla, která jsou v držení osob pohybujících se přes hranice.

---

²¹ e-learningový kurz, vnější hranice <http://comenius3.rentel.cz/kurzy/spcr/000/kurz.nsf>

3.6 Vízová spolupráce

S neustále rostoucím počtem států, které přistupují k Schengenským dohodám a odstraňováním bariér na hranicích, bylo třeba také vyřešit otázku vízové politiky. Nastala totiž otázka územní platnosti víz jednotlivých států. Každá země měla před vstupem do unie uzavřeny nějaké bilaterální smlouvy ohledně vízové politiky s ostatními státy. Jednoduše řečeno občané některých států podléhají vízové povinnosti a někteří nikoliv. Bylo tedy třeba po odstranění vnitřních hranic stanovit jasná pravidla pro pohyb občanů třetích zemí na území Schengenu.

Nejjednodušší je to u těch občanů bez vízové povinnosti. Ti se mohou na vnitřním území pohybovat ve všech státech po 3 měsíce během jednoho půlroku²², přičemž nemusejí příslušný orgán žádat o vydání víza. Tato doba se začíná počítat ode dne prvního vstupu do jednoho ze členských států a pobyty v jednotlivých zemích se sčítají. Po uplynutí této doby musí pak opustit prostor unie nebo zažádat o dlouhodobé vízum. Existuje však ještě jedna možnost, kdy by šlo pobývat na území třeba Čech i nad rámec oněch třech měsíců během půlroku. Tato možnost je ale uskutečnitelná například za předpokladu, že Česká republika ještě před vstupem do Schengenského prostoru uzavřela bilaterální smlouvu umožňující delší pobyt se státem, ze kterého tento občan pochází. Na našem území se tedy může pohybovat po dobu, která je smluvně stanovena, ale na území ostatních států Schengenu pro něj i nadále platí ony 3 měsíce během šestiměsíčního období.

3.6.1 Jednotné schengenské vízum

Úplný seznam států, pro jejichž občany je povinnost zažádat o vystavení víza při přechodu hranic je volně k nahlédnutí na stránkách ministerstva zahraničních věcí stejně jako další bilaterální smlouvy uzavřené mezi Českou republikou a ostatními státy i s konkrétními dopady pro občany obou stran. Pro ty občany, kteří musejí zažádat o vízum bylo zhotoveno jednotné Schengenské vízum, které má platnost na celém území unie. O toto vízum se musí zažádat na konzulátu státu Schengenské dohody, ale ve výjimečných případech se vízum může vydat i na hraničních přechodech. Existuje ovšem několik typů víz, které se liší především v délce jejich platnosti.

---

²² Euroskop, <http://www.euroskop.cz/57773/120981/clanek/prakticke-informace/zmeny-pro-obcany/#obcane-tretich-zemi-bez-vizove-povinnosti>

3.6.2 Kancelář VISION

Jednotlivé typy víz se vystavují pouze občanům, kteří splňují určitá kritéria. Zájemce nesmí představovat reálnou hrozbu pro kterýkoliv ze států a jeho jméno tedy nesmí být uvedeno v systému SIS v kolonce odepření vstupu. Dále musí prokázat dostatečné finanční prostředky na obživu a ubytování během své cesty. U některých žadatelů se navíc musí provádět tzv. konzultační řízení. To se provádí hlavně tam, kde je nebezpečí ilegální imigrace. Na udělování víz navíc dohlíží kancelář VISION²⁴, která má za úkol jednotné a nediskriminační posuzování žádostí o povolení vstupu. Název VISION je odvozen od počátečních písmen anglického výrazu Visa Inquiry Open-Border Network (Sít' vízových informací otevřené hranice). Vízovou politiku by měl také výrazně usnadnit i vízový informační systém – VIS, který by měl sloužit jako nástroj pro prohlížení a vkládání důležitých údajů a aktualizovat systém pro ostatní státy. V současné době je stále ve vývoji a jeho plné spuštění se dá očekávat až v roce 2009.

Právo na volný pohyb ve Společenství mají samozřejmě i ti, jenž jsou držiteli povolení k trvalému pobytu na území České republiky. Dále pak ti, kteří jsou rodinnými příslušníky osoby, která má právo na volný pohyb v unii. Takovým to rodinným příslušníkem se rozumí manžel, manželka či registrovaný partner, ale jen v těch zemích, které takovéto partnerství uznávají. Dalšími rodinnými příslušníky, kteří mají toto právo jsou potomci do 21 let věku a rodiče či prarodiče jak manžela, tak manželky. Tito všichni jsou chápáni jako přímí příbuzní osoby států unie, která má právo na volný pohyb a tudíž i oni nabývají této výhody.

---

²⁴ e-learningový kurz, Schengenské vízum <http://comenius3.rentel.cz/kurzy/spcr/000/kurz.nsf>

4. Schengenský informační systém

4.1 Co SIS obsahuje?

Již několikrát jsem zde zmínil schengenský informační systém, který se zkráceně označuje jako SIS. Jedná se o hlavní nástroj pro hledání osob a věcí, který byl vyvinut jako jednotná databáze pro všechny členské státy. Výrazně tak zjednodušuje práci policejních a celních orgánů, které musejí společně postupovat v otázkách společné bezpečnostní politiky. Zavedení a zprovoznění tohoto systému se stalo jednou ze základních věcí, které musela Česká republika splnit. Jaké informace však SIS obsahuje? Jsou to údaje o:

- *Osobách, které mají být zatčeny za účelem předání na základě evropského zatýkacího rozkazu nebo vydání na základě extradiční smlouvy*
- *Cizincích, kterým má být odepřen vstup a pobyt na území Schengenu*
- *Osobách a pohřešovaných*
- *Svědčích a o osobách předvolaných justičními orgány v rámci trestního řízení*
- *Osobách nebo vozidlech za účelem skrytých nebo zvláštních kontrol*
- *Věcech hledaných za účelem zabavení nebo zajištění důkaz v trestním řízení (např. ztracená či ukradená motorová vozidla, zbraně, bankovky, doklady apod.)²⁵*

(ministerstvo vnitra)

Účelem informačního systému je hlavně zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů. Slouží pro povolování krátkodobého či trvalého pobytu, dále k odepření vstupu osobě, která by mohla ohrozit bezpečnost nebo pro dohledání kradených automobilů či jiných movitých věcí. Aby dobře fungovalo předávání informací mezi státy a příslušnými orgány, skládá se Schengenský informační systém ze tří složek:

1. **Centrální databáze = CSIS**, která se místně nachází ve francouzském Štrasburku. Odpovídá za něj tedy Francie, ale na jeho správě se podílejí všichni členové. CSIS je jakousi technickou základnou, kde se shromažďují všechna data, které jsou v národních SIS uložena.

---

²⁵ministerstvo vnitra, <http://www.mvcr.cz/azyl/schengen.html#rozsireni>

2. **Národní informační systém SIS = NSIS**, jenž je vlastně totožnou kopií CSIS, ale zapisují se do něj nová data z příslušného státu.
3. **SIRENE** (Supplementary Information Request at the National Entry) je systém, ve kterém jsou vedeny doplňující informace, jenž se z kapacitních důvodů nevešly do databáze.²⁶

Fungování těchto tří složek je pak následující: Pověřený státní zaměstnanec vloží do NSIS novou informaci a posléze to odešle na CSIS do Štrasburku. Tam tyto údaje zaevidují a rozešlou je ostatním NSIS. Díky tomuto mechanismu může nastat situace, kdy pověřený orgán na estonsko-ruských hranicích při celní kontrole například zjistí, že automobil byl ukraden před měsícem v jednom belgickém městě.

4.2 Vývoj SIS

Vraťme se ale na začátek. Schengenský informační systém také procházel svým vývojem. Na počátku byl SIS první generace, který se stal vlastně prototypem jeho následujících odnoží. Nezbytnou úpravou prošel již při přistoupení států Severské pasové unie. Správně by se tedy měl označovat jako SIS I+, který plnil svou funkci až do prosince 2007, kdy přistoupilo dalších 9 nových členských států. Jednou ze základních podmínek pro přijetí těchto zemí bylo plnohodnotné zapojení do informačního systému. Zprovoznění SIS I+ však nebylo možné kvůli nízké kapacitě této databáze (v té době již obsahovala 18,5 mil. záznamů) Navíc umožňovala spolupráci maximálně 18 státům, což je nedostačující vzhledem k počtu žadatelů. Ihned se začalo s úpravami a vývoji Schengenského systému druhé generace. Vývoj SIS II byl od počátku pomalý a bylo jasné, že původní plán nebude dodržen. Podle předběžných propočtů by rozšíření unie bylo možné až v roce 2009. Portugalsko ale navrhlo řešení, kterým se stal SISone4all. Systém je přechodným stupněm, který umožnil přístup nových zemí již ke konci roku 2007. Průběžně se dále pracuje na dokončení SIS II, který okamžitě nahradí stávající řešení a bude obsahovat i některé novinky jako jsou otisky prstů či fotografie.

---

²⁶Úřad pro ochranu osobních údajů, Pravidla zpracování údajů,
<http://www.uoou.cz/index.php?l=cz&m=left&mid=13:03:02&u1=&u2=&t=>

4.3 Ochrana osobních údajů

Všechna data, která jsou v uvedeném systému vedena jsou tedy taxativně vyjmenovaná, a proto je velmi důležité striktně dodržovat všechna ustanovení, která se k tomu vztahují. V databázi se vyskytují především osobní informace o jednotlivých osobách a jejich zneužití by bylo v rozporu se zákonem na ochranu osobních údajů. Proto musí být zřízen nezávislý národní orgán, který se bude starat právě o zpracování a správu osobních údajů do systému. Má tedy jakousi garanční funkci dodržování základních práv občanů. Tuto pravomoc vykonává Úřad pro ochranu osobních údajů, který sídlí v Praze. Pro efektivnost jeho práce je však také nezbytné, aby jednotlivé národní úřady v tomto směru spolupracovaly s podobnými orgány v zahraničních zemích. SIS tvoří totiž databázi, do které všechny státy informace vkládají, ale také z nich čerpají. Centrálním úřadem, který bude dohlížet na práci národních dozorových úřadů se stal Společný kontrolní orgán, jenž je mnohdy označován zkratkou JSA z anglického Joint Supervisory Authority. Tento úřad by měl také řešit konflikty, které by případně mohly vzniknout mezi dozorovými úřady.

Jelikož údaje zapisované do systému jsou povahy osobní, je již v Schengenské prováděcí úmluvě z roku 1990 pamatováno na právo na informaci o těchto datech. V databázi jsou začleněny údaje o občanech členských i ne-členských zemí, proto každý má právo být informován o tom, zda je v SIS veden a popřípadě jaké údaje jeho složka obsahuje. Má tedy vlastně tímto i právo správy svých vlastních údajů a může se na ní podílet. V případě zjištění uvedení nepravdivých či nepřesných informací má samozřejmě také následné právo na opravu či výmaz těchto nepřesností.²⁷

---

²⁷ Schengenská prováděcí úmluva, článek 114,

5. Česká republika a Schengenský prostor

Česká republika si byla vědoma, že pokud se bude chtít stát členem Schengenského systému, pak bude muset splnit všechny požadované standardy v daném termínu. Proto se začala postupně připravovat na převzetí Schengenského *acquis* již před deseti lety v roce 1998. Nesplněním kritériím v řádné době by se mohlo stát, že její přistoupení by bylo oddáleno na dobu nezbytně nutnou pro doladění příprav. Pro ostatní státy by se tedy nemohla stát rovnocenným partnerem v této oblasti a musely by vůči ní zavést přechodná bezpečnostní opatření, která by se týkala hlavně zavedením vnějších hranic s Českou republikou. To ovšem platí pro všechny nové členy. I když se tedy nacházíme v současné době v obklopení pouze členskými státy, musela Česká republika přijmout i ty části *acquis*, která se vztahují na vnější hranice a popřípadě je i použít v praxi. Stalo by se tak, pokud by Slovenská republika či Polsko neprošlo kladně hodnotícím programem a jejich přistoupení by bylo posunuto k jinému datu.

5.1 Příprava na převzetí *acquis*

V roce 1998 byla založena Pracovní skupina pro schengenskou spolupráci²⁸, která měla připravovat příslušné orgány na plnou implementaci *acquis*. Jedním z hlavních výsledků této pracovní skupiny bylo SAP ČR, což je Schengenský akční plán pro Českou republiku, v němž byly podrobně vypracovány kroky k postupnému přistoupení ke státům dohody. SAP ČR byl sice od té doby kvůli vývoji celého systému dvakrát novelizován, ale jeho hlavní cíl zůstal zachován. V rámci tohoto akčního programu byl nakonec v roce 2003 deklarován úmysl o vstupu Česka do Schengenského prostoru.

Nicméně tato pracovní skupina v roce 2004 zanikla kvůli vstupu do Evropské Unie. Bylo tedy potřeba vytvořit nový tým, který bude pokračovat v této práci. Tímto úkolem byl pověřen tehdejší ministr vnitra, který následně vytvořil mezirezortní pracovní skupinu Hodnocení Schengenu – Česká republika, která začala fungovat 11. března 2005. Tato skupina se v zásadě snažila o odstranění všech překážek a zároveň podávala hodnotící zprávy, které se týkaly čtyř základních oblastí (ochrany

---

²⁸ Ministerstvo vnitra, Příprava České republiky, <http://www.mvcr.cz/azy1/schengen.html#rozsireni>

dat, vzdušných hranic, policejní spolupráci a vízového systému). Pro každou z těchto odvětví byla vytvořena zvláštní expertní skupina, která odpovídala za patřičné naplňování určených cílů. Hodnocení postupných kroků však probíhalo již od roku 2001 a vláda každý rok projednávala *Zprávu o připravenosti České republiky k převzetí Schengenského acquis*.

5.2 Hodnocení připravenosti

Evropská Unie začala hodnocení o připravenosti států v roce 2005 formou dotazníků a vysíláním expertních skupin. Dotazníky rozeslané do všech kandidátských zemí obsahovaly otázky, které se týkaly všech oblastí spolupráce. Zástupci států vypracovali odpovědi a následně je pak předložili ve formě prezentací. V první polovině roku 2006 pak došlo k návštěvě expertních skupin, která byla složená z příslušných zástupců členských skupin, Evropské komise a Rady EU²⁹. Jejich návštěva byla zaměřená na stav připravenosti České republiky ve čtyřech základních oblastech. Hodnocení se zatím netýkalo Schengenského informačního systému. Dle výsledků pozorování byl vypracován hodnotící koncept, který byl předán pracovní skupině SCH-EVAL. Součástí zpráv byly samozřejmě různé připomínky a doporučení na odstranění nedostatků. Ty pak musely být neprodleně napraveny. Jestliže bylo zjištěno závažnější nedodržení standardů během návštěvy expertní hodnotící skupiny, potom Rada EU požadovala osobní zkontrolování o odstranění těchto nedostatků. Došlo by tak k opakované návštěvě zaměřené na konkrétní problém. Na Českou republiku bylo nutné aplikovat opakovanou návštěvu pouze jednou. Týkala se nedostavěného terminálu a souvisejícím nesplněním technických podmínek na mezinárodním letišti Brno – Tuřany³⁰. Následná kontrola v červenci 2007 však již neměla výhrady. V tomtéž roce proběhlo ještě jednoho hodnocení, které se týkalo technické připravenosti na SISone4all. Jelikož hodnotící komise neshledala žádné opodstatněné důvody, které by bránily vstupu do Schengenského prostoru, stala se Česká republika spolu s dalšími osmi státy 21. prosince 2007 plnoprávným členem této spolupráce. Zároveň byly tímto dnem ukončeny hraniční kontroly s okolními zeměmi. Je nutné dodat, že na úspěšném odbourání překážek postupovalo Česko společně se státy Visegrádské čtyřky,

---

²⁹ Ministerstvo vnitra, Hodnocení nových členských států, <http://www.mvcr.cz/azyl/schengen.html#rozsireni>

³⁰ Zpráva o připravenosti České republiky k převzetí schengenského acquis, Euroskop, Příprava ČR na vstup

známé jako V4, což je aliance Polska, Slovenska, Maďarska a právě České republiky.

5.3 Schengenský prostor na českých letištích

V Čechách na Moravě a ve Slezsku se nacházejí vnější hranice s nečlenskými státy pouze na mezinárodních letištích. V těchto prostorách bylo tedy třeba odlišit pasažéry cestující uvnitř Schengenu a pasažéry, kteří mají namířeno do/z třetích zemí. U nich je totiž nutné provést v souladu s platnými pravidly pro přechod vnějších hranic pasovou kontrolu.

U pozemních kontrol došlo k zrušení kontrol na hranicích uvnitř Schengenu v prosinci minulého roku, zatímco na letištích došlo u letů mezi 24 členskými státy ke zrušení pasových kontrol až o tři měsíce později. Datum 30. března roku 2008 bylo stanoveno z důvodů přechodu na letní čas a následných změn v letových řádech.

Jaké faktické důsledky při odbavování na letištích pocítíte? Tuzemskému cestujícímu mířícímu například do Francie ubude povinnost předkládat pas. To ovšem neznamená, že u sebe nemusí mít osobní doklad. Při příchodu k terminálu musí předložit průkaz totožnosti a samozřejmě letenku. Cestující není zproštěn ani bezpečnostní kontroly. Odbavování bude tedy prakticky stejné jako u vnitrostátních letů³¹.

Aby nedocházelo k promíchání osob s právem na volný pohyb s ostatními, bylo třeba přebudovat terminály českých letišť. Toto jasné oddělení cestujících se liší u velkých a malých letišť. Na velkých letištích bylo potřeba zavést stavebně technické úpravy tak, aby došlo k fyzickému oddělení osob cestujících do Schengenu nebo mimo něj. Nemůže tak dojít k přechodu vnějších hranic bez pasové kontroly, která je pro občany vyjmenovaných států předepsaná. Na největším letišti v Praze Ruzyni proběhlo vybudování nového Terminálu 2, která má sloužit právě pro lety uvnitř unie. K fyzickému oddělení přistoupily i další čtyři mezinárodní letiště. Jmenovitě jde o Brno – Tuřany, Ostrava – Mošnov, Karlovy Vary a Pardubice.

V Čechách je dalších 11 letišť, která poskytují lety do nebo mimo Schengen. Jde o podstatně menší letiště, která pro oddělení zmíněných kategorií cestujících musela změnit například letové řády tak, aby nemohlo dojít k promíchání pasažérů během odbavení.

---

³¹ Koukal, J. Novinky.cz, Od neděle poletíme v Evropě jen s občankou, <http://www.novinky.cz/clanek/136389-od-nedele-poletime-po-evrope-jen-s-obcankou.html>

5.4 Změny na mezinárodních železničních linkách

Změny nastanou i na mezinárodních železničních spojích. Důležité je především zrušení povinnosti zastávky na hraničním přejezdu z důvodu pasové kontroly cestujících. Tím dojde určitě ke zkrácení doby cestování železniční dopravou. Tuto změnu uvítají hlavně ti, kteří pojedou nočními spoji a nebudou tak probouzeni z nočního spánku zaměstnanci příhraniční železniční policie. Jediné, co vás může vytrhnout ze spánku bude jen sms zpráva, která vás uvítá na území jiného státu a oznámí změnu mobilní sítě.

5.5 Úpravy českých hranic

Technické úpravy neminuly ani pozemní pohraniční oblasti. Na hraničních přechodech postupně dochází ke stavebním úpravám tak, aby nebylo zabráněno projíždějícím vozidlům v plynulém překročení hraničních přechodů a nemusely být omezeni sníženou rychlostí v daném úseku, pokud to samozřejmě nevyžaduje bezpečnost provozu na pozemních komunikacích. Tento proces v probíhal a v současné době probíhá v několika etapách.

- První etapa se odehrávala do konce roku 2007, kdy došlo k naplánování situace po vstupu do Schengenského prostoru. Jednalo se hlavně o změnu na dopravních značeních a odstranění překážek v provozu.
- Druhá etapa je naplánovaná pro rok 2008, ve kterém by mělo dojít k technickým úpravám naplánovaným v předešlé etapě. Jde hlavně o otevření silničních vozovek a pruhů, demontáže kabin, buněk, ostrůvků, zastřešení a závor, změna rychlostních omezení a úpravy okolí v případě znovuzavedení hraničních kontrol
- Třetí, závěrečná etapa proběhne v roce 2009 a bude se týkat obdobných opatření na silnicích nižších tříd.³²

Některé budovy, které sloužily jako základny celních orgánů mohou být využita jako společná pracoviště pro zaměstnance celních správ obou sousedských zemí. Dojde tak určitě k rychlejší komunikaci mezi státy.

---

³² Ministerstvo vnitra, Odstraňování překážek na hraničních přechodech, <http://www.mvcr.cz/azyl/schengen.html#rozsireni>

5.5.1 Reorganizace pohraniční policie

Z hraničních přechodů tedy zmizí i zaměstnanci cizinecké a příhraniční policie. Ti budou zařazeni k jiným útvarům policie. Mohou přejít k dopravní nebo pořádkové složce. Někteří se akorát přesunou více do vnitrozemí, kde budou provádět namátkové kontroly. Hlavní zásadou však zůstává fakt, že žádný policista nepřijde o svou práci díky vstupu do Schengenu. Za druhé počet policistů v příhraničních oblastech nesmí být oslabena. Při reorganizaci proběhne pouze jejich přesun do jiných složek policie.

5.6 Finanční náklady na vstup Česka do Schengenu³³

Česká republika v souvislosti s přípravami na přičlenění musela uvolnit nemalé finanční prostředky. V rámci reorganizace sfér, které podléhají pod jednotnou hlavičku Schengenských dohod, bylo třeba provedení mnoha úprav k dovršení uspokojivého hodnocení ze stran expertů Evropské Unie. Finance tekly hlavně do infrastruktury, školení pracovníků, technického i softwarového vybavení všech složek, kterých se změny dotýkaly. Od roku 1998, kdy začaly probíhat přípravy na vstup do Schengenu, bylo ze státního rozpočtu vyčerpáno několik miliard korun českých na pokrytí všech nákladů.

Česká republika však současně čerpala i z fondů Evropské Unie, ze kterých přispíval nejvýraznějšími částkami fond Phare. Tento program byl původně určen pouze pro Polsko a Maďarsko, aby zmírňoval hospodářskou propast mezi novými kandidáty na vstup do EU. Postupem času se ale začal orientovat na všechny nové kandidátské země a finančně jim pomáhal v plnit požadavky stávajících států EU. Tento program poskytoval finanční výpomoc České republice až do roku 2006.

Vzhledem ke zpoždění ve vývoji SIS II, byla vynaložena částka na zprovoznění portugalské přechodné verze SISone4all na 280, 951 mil. Kč. Celková suma peněz, která byla uvolněna ze státního rozpočtu za rok 2007 činí 516, 961 mil. Kč. Určitě nejde o zanedbatelné peníze. Proto jsou všechny tyto uvolněné náklady přísně kontrolovány tak, aby byly použity na ten účel, kvůli kterému byly vystaveny.

V souvislosti s informační kampaní, kterou jsem zmínil v předešlé kapitole, je zajímavé kolik vláda investovala právě do tohoto sektoru. K pokrytí všech aktivit byla potřeba částka 40 miliónů korun českých jenom za rok 2007.

---

³³ Informace ke strategii vlády České republiky v oblasti zapojování do schengenského prostoru pro rok 2007, <http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/strategie.pdf>

Je ovšem potřeba brát v potaz i ostatní nepřímé náklady. Mezi ně patří například i výstavba a technické úpravy na mezinárodních letištích. Stavební úpravy na pražském letišti Ruzyně byly vyčísleny až na 9,5 mld. Kč³⁴. Tyto peníze byly určeny pouze pro výstavbu Terminálu II pro lety uvnitř Schengenského prostoru.

V současné době se odhaduje, že výdaje pro roční provoz všech složek Schengenu budou činit až 7, 330 mil. Kč. Konkrétní sumy budou však známy až po schválení ročního rozpočtu České republiky.

Nutno dodat, že některé peníze budou na druhou stranu po 21. prosinci 2007 ušetřeny. Do státního rozpočtu poputují částky z prodaných či k pronájmu sloužících budov, které budou opuštěny pohraničními orgány. Počet těchto budov na hranicích není malý. Odhaduje se, že majetková hodnota těchto objektů činí 3,5 mld. Kč. Navíc v příštích letech odpadnou i finanční částky určené na jejich provoz.

5.7 Informační kampaň

S blížícím se datem vstupu České republiky do Schengenského prostoru bylo také potřeba zahájit informačně-vzdělávací kampaň, která by zvýšila povědomí jak občanů Česka, tak cizinců pobývajících na našem území. Nelze totiž předpokládat, že by se někdo dodatečně informoval čtením *acquis*. Proto tato kampaň byla zahájena zhruba půl roku před naším přijetím mezi členské státy. Veřejnost začala být postupně seznamována pomocí televizního a rozhlasového vysílání, ale také v denním tisku. Využívala také internetových bannerů a umísťovala letáky a billboardy na reklamní plochy.

Hlavním logem se stal leták s nápisem „*Evropou volnou cestou*“, na kterém byl umístěn semafor, kde jsou rozsvícena pouze zelená světla. Smyslem bylo ukázat na hlavní změnu, která vyplynula z ukončení pasových kontrol na hranicích.

³⁴ Euroskop, http://www.euroskop.cz/57775/clanek/casto-kladene-dotazy/#vlada_finance

Bylo také vyhotoveno několik brožur, které nesou základní informace o Schengenském informačním systému, historii a principech, na kterých je celý tento systém založen s důrazem na změny, které se týkají obyvatel českého i zahraničního původu. Z tohoto důvodu jsou letáky v několika jazycích a rozmístěny v regionech v závislosti na tom, se kterým státem region sousedí.

Je také k dispozici odkaz na internetových stránkách euroskopu, kde lze najít ucelené informace, které jsou pravidelně aktualizovány. Další užitečné rady a ponaučení jsou samozřejmě na portálech jednotlivých ministerstev. Na všech těchto stránkách, kromě spousty užitečných odkazů, můžete v případě jakýchkoliv nesrovnalostí požádat prostřednictvím elektronické pošty o jejich objasnění.

5.8 Obavy ze zvýšení kriminality v příhraničních oblastech

Zvýšit povědomí o změnách souvisejících s vytvořením vnitřních hranic bylo zapotřebí hlavně v regionech, které se nacházejí v bezprostřední blízkosti s okolními státy. U obyvatel mohou s nastávajícími změnami vyvstat určité obavy. Jde přeci jenom o dost radikální akci, především pokud si vzpomeneme na dobu před dvaceti lety. Není se tedy čemu divit, že občané na obou stranách hranic mohou cítit určité rozpaky, které se ani nesnaží skrývat.

Jak jsem řekl, tak jisté obavy panují na obou stranách hranic. Mnohem intenzivnější jsou ale u obyvatel států, které již do Schengenského prostoru patří několik let. Jak Němci, tak Rakušané to dali jasně najevo i v průzkumech veřejného mínění, které provedly tamní agentury. Šetření, která proběhla v druhé polovině minulého roku ukázala, že 58% rakouských občanů odmítá zprůchodnění hraničních přechodů. Na německé straně bylo toto číslo ještě o jedno procento vyšší³⁵.

Důvody těchto obav mají kořeny u obou národů asi stejné. Je otázkou na kolik je to vinou mentality nebo přirozeného strachu ze změn, který je vlastní asi všem lidem po celém světě. Jsou ale i jiné faktory, které ovlivňují myšlení lidí. Například v Rakousku byl strach z uvolnění bariér na hranicích využíván a zesilován politickými stranami, které na nich postavili svou předvolební kampaň. *„Na obavách z rozšíření EU a přílivu cizinců postavili svůj úspěch v roce 1999 populisté z FPÖ kolem Jörga Haidera. Ale když jimi předpovídaná katastrofa nenastala a naopak se ukázalo, že Rakousko z členství nových zemí v EU mimořádně profituje, šly jejich preference*

---

³⁵ ČTK, Novinky.cz, Němci a Rakušané se bojí, že Schengen přitáhne kriminálníky, <http://www.novinky.cz/clanek/128966-nemci-a-rakusane-se-boji-ze-schengen-pritahne-kriminalniky.html>

prudce dolů. Ted' to zkoušejí znovu s šířením strachu z rozšíření Schengenu,“ řekl pro novinky.cz Hannes Haidinger, učitel z Křemže.

Většina se obává růstu kriminality a přílivu prostitutek. Bojí se hlavně nárůstu počtu ukradených automobilů a vykrádání objektů v zahrádkových oblastech. Lidé jsou ovlivněni právě dobou před pár lety. Od té doby je vývoj v tomto směru velmi rychlý. Lidé byli přizpůsobeni na určité standardy v jejich životech. Dá se tedy očekávat, že je to spíše otázka zvyku a samozřejmě přímých výsledků, které prokážou až statistiky po otevření hranic.

Tomu nasvědčuje i fakt, že podobné obavy panovaly i u států, které jsou již stálými partnery Schengenské spolupráce. I tam převládal strach a nedůvěra ze strany občanů, ale podle pozdějších výsledků byly neopodstatněné. To je další nezvratný důkaz toho, že bezpečnostní opatření nahrazující kontrolu na hranicích fungují dostatečně. Navíc jde o zkušenost, která je podepřena dlouholetou praxí u ostatních zemí. Tuto skutečnost také podporují i nejnovější čísla, která uvádí statistika policie³⁶. Kriminalita bezprostředně po vstupu do Schengenu nikterak nevzrostla a dá se předpokládat, že tento trend bude i nadále pokračovat. Je to důkaz, že spolupráce sousedních států v posílení bezpečnosti je na dobré úrovni. V prvních měsících se objevil pouze nárůst nelegální migrace z České republiky do Německa než tomu bylo ve stejném období minulého roku. Většina těchto migrantů však byla odchycena mobilními hlídkami a vrácena zpět. Předpokládá se ale, že tento trend nebude pokračovat. Byla to spíše vlna nelegálních migrantů, kteří na území Česka pouze čekali na otevření hranic. V dalších měsících je tedy očekáván spíše úbytek nelegálních migrací.

Stejně jako zveřejňování konkrétních čísel, tak i informační kampaň měla za úkol přesvědčit občany o správnosti rozhodnutí politiků vůči přičlenění. Naše členství s sebou nese také pozitiva, která je třeba vidět. Lepší průchodnost hranic bude mít určitě vliv na rozvoj regionů a zvýšení turistiky. K tomu ale nedojde samovolně. Je třeba udělat několik kroků pro tento rozvoj například navázáním a posilováním vazeb s přeshraničními regiony. Dojde tak k rozvoji ekonomických aktivit, ke kterým v minulých etapách nebylo možné přistoupit. Jednotlivé kraje určitě mají co

---

³⁶ Suchá, L., MF Dnes, Obavy ze Schengenu v Německu a Rakousku pominuly, 3.4.2008, http://zpravy.idnes.cz/obavy-ze-schengenu-v-nemecku-a-rakousku-pominuly-fb0-/zahranicni.asp?c=A080403_085934_zahranicni_jba

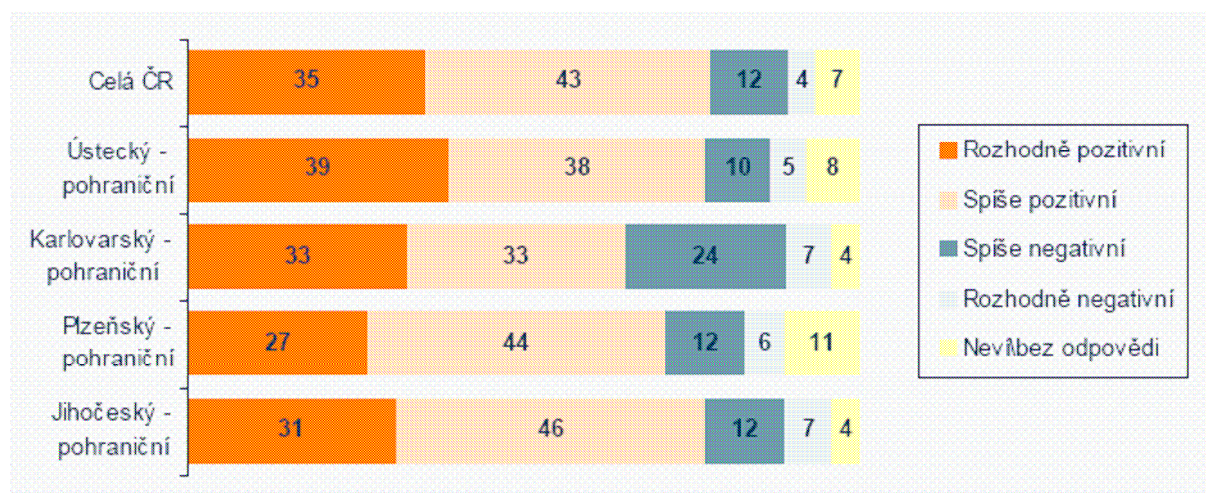
nabídnout zahraničním turistům. Zůstává však otázka jestli se podaří je nalákat do atraktivních oblastí.

5.9 Průzkumy veřejného mínění v České republice

Průzkumy veřejného mínění byly samozřejmě prováděny i na české straně. Jeden takový zpracovala agentura GfK Praha na zakázku od ministerstva vnitra. Účel byl jednoduchý. Získaná fakta vyjadřovala postoj českého obyvatelstva na přičlenění do Schengenského prostoru a navíc podle poznatků z odpovědí bylo zjištěno na co se musí orientovat informační kampaň.

37

Jaký je Váš postoj k rozšíření schengenského prostoru o ČR?

Z údajů vyplývá, že naprostá většina respondentů se staví kladně k zapojení České republiky do této spolupráce, což je určitě neklamným znakem toho, že čeští občané tomuto projektu důvěřují a vidí v něm převládající výhody, mezi kterými především kvitují odpadnutí kolon na hranicích, snazší cestování po území Evropy a v neposlední řadě také rozvoj spolupráce mezi státy.

Našli se zde ale i různé obavy, které doprovázejí naše začlenění. Nejvíce lidí mělo strach ze zvýšení kriminality a nelegální imigrace. Tyto obavy však byly podstatně nižší než na rakouské či německé straně. Mezi občany se často zmiňují

³⁷ Euroskop, Seriál o Schengenu, <http://www.euroskop.cz/admin/gallery/38/36d282a1808bacc1ec848558f1d99f39.pdf>

hlavně konkrétní případy. Nejdiskutovanějším byl a je asi strach z toho, že se navýší počet případů, kdy se k nám bude nelegálně přivážet odpad, který se následně nechá pohozený u silnic. Je to reakce na případy, které se staly i v minulosti před zrušením kontrol. Viníka je totiž velmi těžké zpětně odhalit, pokud nebyl přistižen při činu. Příhraničí by se mohlo stát centrum nelegálních skládek.

6. Rozšiřování Schengenského prostoru v blízké budoucnosti

Největší rozšiřování proběhlo 21. prosince 2007, kdy se počet členských států rozrostl z 15 na 24. Je jasné, že toto číslo není konečné. Vzpomeňme například na Kypr, který vstoupil do Evropské Unie také v roce 2004, ale s přistoupením do Schengenského prostoru ještě vyčkává kvůli zprovoznění SIS II, ke kterému by mělo dojít na přelomu roku 2008/2009.

Jsou zde ale i další kandidáti. Rok 2007 v EU se nesl ve znamení přičlenění dalších dvou států a to jmenovitě Rumunska a Bulharska³⁸. I pro ně se tedy *acquis* stalo závazným a v současnosti se již připravují tak, aby co nejlépe obstály u závěrečného hodnocení. Proto můžeme jejich zapojení do spolupráce očekávat v horizontu následujících dvou nebo tří let.

6.1 Nové přidružené státy³⁹

Podíváte-li se tedy na mapu Evropy, pak zjistíte, že jedinými státy, které ještě v západní Evropě nenesou označení Schengenský prostor jsou Švýcarsko a Lichtenštejnsko. Ani jeden z nich není ani v EU, ale přípravy na převzetí *acquis* v současné době vrcholí. Oba státy již nyní spolupracují na některých bodech, ale jejich plnohodnotné zapojení nastane až v okamžiku, kdy hodnotící skupina expertů, mezi nimiž budou i čeští zástupci, dá souhlas. Švýcarsko deklarovalo svůj úmysl vstoupit do prostoru již tím, že se pro vstup kladně vyslovila většina občanů v národním referendu⁴⁰. Dohoda o přidružení byla podepsána na konci února letošního roku a hodnocení začalo prvním dnem následujícího měsíce. Pokud vše půjde, tak jak je to předběžně naplánováno, tak by se Švýcarská konfederace měla stát součástí Schengenského prostoru na konci roku 2008. Podobný případ je Lichtenštejnsko. Oba státy mezi sebou již neprovádějí hraniční kontroly, a tak by mohl vzniknout problém pokud by jeden ze států přistoupil dříve.

---

³⁸ Euroskop, Rozšíření Schengenu, <http://www.euroskop.cz/57771/120768/clanek/rozsireni-schengenu-rozsirovani-schengenu-po-roce-2008/>

³⁹ Euroskop, Schengen aktuálně, <http://www.euroskop.cz/57769/121552/clanek/schengen-aktualne-/29-02-2008--svycarsko-zahajuje-hodnoceni-sve-pripravenosti-na-vstup-do-schengenu/>

⁴⁰ Euractiv, Švýcarsko se připojí k Schengenu, <http://www.euractiv.cz/cl/2/1575/Svycarsko-se-pripoji-k-Schengenu>

7. Závěr

Vstup do Schengenského prostoru byla jedna z priorit předcházejících vlád. Navíc i průzkumy veřejného mínění ukázaly, že drtivá většina obyvatel České republiky s tímto krokem souhlasí. Myslím si, že to je základní kámen, na kterém je třeba stavět dál. Nejvýraznější změnou se samozřejmě stalo odpadnutí hraničních pasových kontrol, což ocení hlavně ti, kteří jezdí do zahraničí každý den pracovně. Doprava se tedy stane na přechodech mnohem plynulejší a to, že vstupujete na území jiného státu vám oznámí pouze nápis na ceduli nebo cizojazyčné nápisy na značení obcí. Cestování se tedy stane stejnou záležitostí, jakou je vnitrostátní doprava. Je však nutné si uvědomit, že hranice států nezmizely, a proto je třeba dodržovat povinnosti s tímto spjaté. I nadále musíte mít u sebe platný průkaz totožnosti, povolené množství lihovin či tabákových produktů a nesmíte zapomenout ani na opatření, která se týkají vašeho domácího mazlíčka.

Zásadní změny se budou týkat především občanů ostatních států. Překračovat vnitřní hranice může kdokoli, kdo se pohybuje na území států Schengenu, pokud jeho pohyb není samozřejmě územně omezen. Myslím si, že výhody plynoucí z našeho vstupu do Schengenu určitě převažují nad nevýhodami a to jak na české straně, tak na straně ostatních států. Samozřejmě, že se objevují i rozporuplné ohlasy hlavně od občanů sousedních zemí, kteří žijí v příhraničí. Jejich strach ze zvýšení kriminality je do jisté míry logickým důsledkem, který vyplývá ze změny standardů, ve kterých žili. Myslím si, že v těchto případech nepomůže ani rozsáhlá kampaň ani dostatečný přísun informací o kompenzačních opatřeních. Jediným možným východiskem je důkaz, který sami pocítí v průběhu následujících dnů, měsíců či let. Ostatně to je základ, který se týká všech podobných projektů. Důležité je, aby to co je napsáno na papíře přešlo v následnou realizaci. Navíc zprávy z ostatních států, které se přičlenily již o něco dříve potvrzují, že obavy před vstupem byly pochopitelné, ale neopodstatněné.

Zrušením vnitřních hranic bylo zapotřebí také zesílit spolupráci policejních sborů. Základem Schengenského prostoru je celá škála kompenzačních opatření. Nejen důkladné kontroly na vnějších hranicích, ale také nové systémy uvnitř společných hranic jsou založené především na mezinárodní spolupráci. Někdo může

namítnout, že ta zde již existovala i v minulých letech, ale je zřejmé, že Schengenský systém ji zdokonalil a hlavně sjednotil. Teď nemám na mysli pouze informační systém, i když ten je jakýmsi základním kamenem celé spolupráce. Naše přistoupení mělo za následek spoustu dalších nástrojů, které dopomáhají k efektivnímu odhalování trestné činnosti a dohledávání kradených věcí, protože mechanismy, jenž mají zajistit bezpečnost občanů všech států dohody, jsou dostatečnou náhradou za zrušení kontrol na hranicích. Dokonce jsem přesvědčen, že budou lépe napomáhat policejním složkám v jejich činnosti.

Podle mého názoru byla dobrým krokem skutečnost, že Česká republika vstoupila do Schengenského prostoru a dokončila tím vlastně to, co se začalo již v roce 1989 na českých hranicích. Navíc počet členských států neustále narůstá, a tak je důležité, aby nás okolní země považovaly za rovnocenného partnera v otázkách bezpečnosti svých i cizích občanů. Jednotnost Evropy určitě povede k lepší komunikaci a společnému vyřešení problémů, které se týkají každého státu. Principy Schengenského *acquis* dávají i dostatečnou vlastní možnost v rozhodování jednotlivým zemím a flexibilita systému je základ úspěchu.

Myslím si, že jsem ve své bakalářské práci dodržel cíle stanovené v úvodu, jelikož jsem popsal všechny oblasti, změny a principy, kterých se daná problematika týká. Dále jsem objasnil veškerá bezpečnostní opatření, která mají vyvrátit pochybnosti o fungování Schengenského systému. To vše jsem samozřejmě hodnotil především s přihlédnutím k situaci v České republice, jak stanovuje zadání práce.

Resumen

Pienso que cada uno registró la entrada de la República Checa a Schengenland el 21 de diciembre de 2007. Ésta es también el motivo principal por el que decidí escribir sobre este tema en mi tesis de fin de carrera. En mi opinión, nuestra entrada fue el mayor evento en la escena política en nuestra república del año pasado y su importancia está en el mismo nivel como nuestra entrada a la Unión Europea en 2004. El hecho de que cancelamos los controles de personas en las fronteras interiores significa que terminamos lo que habíamos empezado en el año 1989.

¿Qué es lo que la gente imagina al oír la palabra Schengenland? Pienso que mucha gente dice que es un territorio especial en Europa donde no hay controles en las fronteras. Por supuesto que esta respuesta es verdadera, pero hay también otros cambios que son muy importantes. Esta idea es muy vieja, pero su realización empezó en el fin del siglo veinte.

En el principio podemos ver las quejas de conductores que tenían que pasar muchas horas de espera en las fronteras. Por eso Francia y Alemania crearon en el 1984 el primer acuerdo que facilitó pasar las fronteras sin parar. No obstante, el acuerdo que denominamos Schengen surgió un año después y fue firmado por los representantes de Francia, Alemania, Bélgica, Luxemburgo y Holanda. Estos países se consideran como los los países fundadores. Posteriormente se adjuntaron Italia (1990), España y Portugal (1991), Grecia (1993), Austria (1995), Dinamarca, Suecia, Finlandia (1996), Islandia y Noruega (1999), Chipre, República Checa, Eslovaquia, Eslovenia, Estonia, Hungría, Letonia, Lituania, Malta y Polonia (2007).

Hay que mencionar también el año 1999, que es muy importante para el desarrollo futuro, porque el *acquis* de Schengen fue implementado al derecho de la Unión Europea. Desde entonces todos los estados miembros tienen que participar en el derecho de Schengen. Por supuesto existen también excepciones. El Reino Unido e Irlanda son miembros de la Unión Europea, pero permanecen fuera de Schengen. Por el otro lado, Noruega e Islandia pertenecen al territorio donde aplican

la supresión de controles, pero no son miembros de la Unión. Todo esto indica una gran flexibilidad del sistema.

Es muy importante darse cuenta de que las fronteras no desaparecieron por completo. Las partes contratantes no ejercen los controles en las fronteras comunes, pero hay que cumplir algunos otros reglamentos. Puedo nombrar por ejemplo la obligación de tener algún documento de identidad, o el hecho de que Schengenland no vale para los perros, gatos y etc.

La libertad en las fronteras comunes no podemos entenderla absolutamente. Los estados pueden practicar siempre las inspecciones al azar. Además, en caso de algún riesgo o interés de seguridad nacional, una parte del convenio puede efectuar controles en sus fronteras durante un periodo limitado. Estos casos ya conocemos de los años pasados. Esta regla la aprovechó, por ejemplo, Alemania durante el Campeonato mundial en fútbol hace dos años.

Por el contrario, los países miembros practican los controles en sus fronteras exteriores con terceros países. Los controles allí son muy estrictos, porque hace falta rechazar a la gente que pueda presentar peligro para la seguridad nacional y el orden público. El control se refiere también a objetos y vehículos que crucen las fronteras.

No podemos olvidar que la República Checa tiene también fronteras exteriores a pesar de que está rodeada por países miembros, porque algunos aeropuertos ofrecen vuelos a terceros estados. En este caso los pasajeros están separados para distinguir su origen y destino de su viaje. Esta realidad significa que yo, como un ciudadano checo, puedo volar por ejemplo a Francia y no tengo que llevar encima el pasaporte. Pues mi viaje al exterior será un vuelo interior.

El convenio de Schengen además amplía las posibilidades para los extranjeros, porque unifica el visado para todas las Partes contratantes. El convenio conoce unos tipos de visados, que posibilitan cruzar libremente el territorio de todos los estados miembros.

Nuestra entrada significa reforzamiento en el campo policial. Los agentes de una de las Partes contratantes están autorizados a perseguir una persona que haya causado algún delito grave, al territorio de otro Estado miembro. La asistencia policial consiste en la cooperación entre todos los sujetos y facilita la lucha contra la criminalidad.

La mayor innovación es seguramente la creación de un sistema de información que está denominado Sistema de Información de Schengen. Los estados que quieran hacerse miembros, tienen que realizar todos los pasos necesarios para que puedan aprovechar el sistema. Esto significa que el SIS es una condición sine qua non para nuevos miembros. Este sistema contiene datos de personas buscadas o desaparecidas. Después incluye datos de vehículos u otros objetos buscados.

La siguiente parte del presente trabajo está dedicada a la República Checa y su posición de miembro en Schengenland. La preparación empezó ya en el año 1998, porque tenía cumplir todos los requisitos en fecha determinada. La evaluación incluye también la visita de expertos de otros estados miembros. Esos expertos no encontraron faltas graves durante la evaluación y por eso cumplimos la condición de ser un miembro idóneo. Pero en diciembre no éramos los únicos que entraron a esta Unión. Otros ocho estados también cancelaron los controles en las fronteras interiores.

La República Checa tenía que hacer muchos cambios y, por supuesto, tenía que invertir mucho dinero. El presupuesto del estado proporcionó la mayoría, pero los medios financieros los facilitaron también los fondos de Unión Europea, entre los que destaca el fondo Phare.

Ante todo hacía falta informar a la gente sobre los cambios que trae nuestra participación, porque muchos ciudadanos de las regiones que se hallan cerca de las fronteras tenían miedo de crecimiento de la criminalidad. La campaña informativa pretendía explicar principalmente todos los mecanismos que sustituyen los controles en las fronteras. Además la experiencia del pasado de otros países enseña que el miedo no era fundado. Pienso podemos esperar la misma evolución en nuestras regiones.

Schengenland ahora tiene 24 miembros, pero podemos esperar que este número no está definitivo. Además, ahora los países como Suecia, Liechtenstein, Chipre, Bulgaria y Rumania declararon su intención de entrar a la Unión. Pues la ampliación en el futuro se puede esperar en dos o tres años.

En mi opinión, es correcto que la mayoría de los países quiera cooperar en estos asuntos, porque pueden incrementar la seguridad y, a su vez, facilitar la libertad del movimiento para sus ciudadanos.

Zdroje:

Internetové odkazy - autentické dokumenty:

DOHODA O POSTUPNÉM ODSTRAŇOVÁNÍ KONTROL NA SPOLEČNÝCH HRANICÍCH, ON-LINE DOKUMENT:

[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/DOHODA.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/dohoda.pdf)

PROVÁDĚCÍ ÚMLUVA K SCHENGENSKÉ DOHODĚ, ON-LINE DOKUMENT:

[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/UMLUVA.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/umluva.pdf)

AMTERODAMSKÁ SMOUVA, ON-LINE DOKUMENT:

[HTTP://WWW.EUROSKOP.CZ/ADMIN/GALLERY/30/C806D497885D44734369896C40543F35.PDF](http://www.euroskop.cz/admin/gallery/30/C806D497885D44734369896C40543F35.PDF)

ZPRÁVA O PŘIPPAVENOSTI ČESKÉ REPUBLIKY K PŘEVZETÍ SHENGENSKÉHO ACQUIS, ON-LINE DOKUMENT:

[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/ZPRAVA_PRIPRAVENOST.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/zprava_pripavenost.pdf)

STRATEGIE VLÁDY V OBLASTI ZAPOJOVÁNÍ DO SCHENGENSKÉHO PROSTORU PRO ROK 2007, ON-LINE DOKUMENT:

[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/STRATEGIE.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/strategie.pdf)

Internetové odkazy:

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, [WWW.MVCR.CZ](http://www.mvcr.cz)

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY, [WWW.ENV.CZ](http://www.env.cz)

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE – SCHENGENSKÉ DOHODY, [WWW.POLAC.CZ](http://www.polac.cz)

STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA, [WWW.SVSCR.CZ](http://www.svscr.cz)

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ, [WWW.UOOU.CZ](http://www.uoou.cz)

VŠE O EVROPSKÉ UNII, [WWW.EUROSKOP.CZ](http://www.euroskop.cz); ČR V SCHENGENU

E-LEARNINGOVÝ VZDĚLÁVACÍ KURZ „SCHENGENSKÝ PROSTOR A ČESKÁ REPUBLIKA, KTERÝ JE SOUČÁSTÍ STRÁNEK EUROSOPU;
[HTTP://COMENIUS3.RENTEL.CZ/KURZY/SPCR/000/KURZ.NSF](http://comenius3.rentel.cz/kurzy/spcr/000/kurz.nsf)

OFICIÁLNÍ PORTÁL EVROPSKÉ UNIE, [WWW.EUROPA.EU.INT](http://www.europa.eu.int)

ČESKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL O DĚNÍ V EU, [WWW.EURACTIV.CZ](http://www.euractiv.cz)

OFICIÁLNÍ PORTÁL PRO PODNIKÁNÍ A EXPORT, [WWW.BUSINESSINFO.CZ](http://www.businessinfo.cz)

INFORMAČNÍ LETÁK, „ZÁKLADNÍ INFORMACE O SCHENGENSKÉM INFORMAČNÍM SYSTÉMU“,
[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/LETAK_SIS02.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak_sis02.pdf)

INFORMAČNÍ LETÁK, „CESTUJEME PO EVROPĚ“,
[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/LETAK_CESTUJEME.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak_cestujeme.pdf)

INFORMAČNÍ LETÁK, „HISTORIE SCHENGENU“,
[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/LETAK_HISTORIE.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak_historie.pdf)

INFORMAČNÍ LETÁK, „SCHENGEN A INFORMAČNÍ SYSTÉMY“,
[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/LETAK_SIS.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak_sis.pdf)

INFORMAČNÍ LETÁK, „CO PŘINESE SCHENGEN ČR?“,
[HTTP://WWW.MVCR.CZ/AZYL/SCHENGEN/LETAK_COPRINESE.PDF](http://www.mvcr.cz/azyl/schengen/letak_coprinese.pdf)

ČESKÁ REPUBLIKA VSTUPUJE DO SCHENGENU – BROŽURA
[HTTP://WWW.MVCR.CZ/EUNIE/SCHENGEN_BROZURA.PDF](http://www.mvcr.cz/eunie/schengen_brozura.pdf)

[WWW.NOVINKY.CZ](http://www.novinky.cz)

[WWW.IDNES.CZ](http://www.idnes.cz)

ODBORNÁ LITERATURA:

TICHÝ, L. A KOL.: DOKUMENTY KE STUDIU EVROPSKÉHO PRÁVA. LINDE, PRAHA 2002